

ELTE | IK

PROGRAMOZÁS

Programtranszformációk

Horváth Győző, Szlávi Péter

Ismétlés

Programozási minták

1. Összegzés
2. Megszámolás
3. Maximumkiválasztás
 - a. Minimumkiválasztás
4. Feltételes maximumkeresés
5. Keresés
6. Eldöntés
 - a. Mind eldöntés
7. Kiválasztás
8. Másolás
9. Kiválogatás

Most Common DUPLO Parts

Több programozási minta használata egymás után

Több minta alkalmazása

- **Összetettebb feladatok** nem vezethetők vissza csupán egyetlen programozási mintára
- **Több programozási minta** együttes használata szükséges!
- Egyelőre foglalkozzunk olyan feladatokkal, ahol a mintákat **egymás után** kell alkalmazni!

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Feladat: Adott számok sorozata. Add meg az összes maximális elemet.

Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in \mathbb{Z}[1..n]$

Sa: $\text{maxért} \in \mathbb{Z}$

Ki: $\text{db} \in \mathbb{N}$, $\text{maxI} \in \mathbb{N}[1..n]$

Ef: $n > 0$

Uf: $(, \text{maxért}) = \text{MAX}(i=1..n, x[i])$ és

$(\text{db}, \text{maxI}) = \text{KIVÁLOGAT}(i=1..n, x[i] = \text{maxért}, i)$

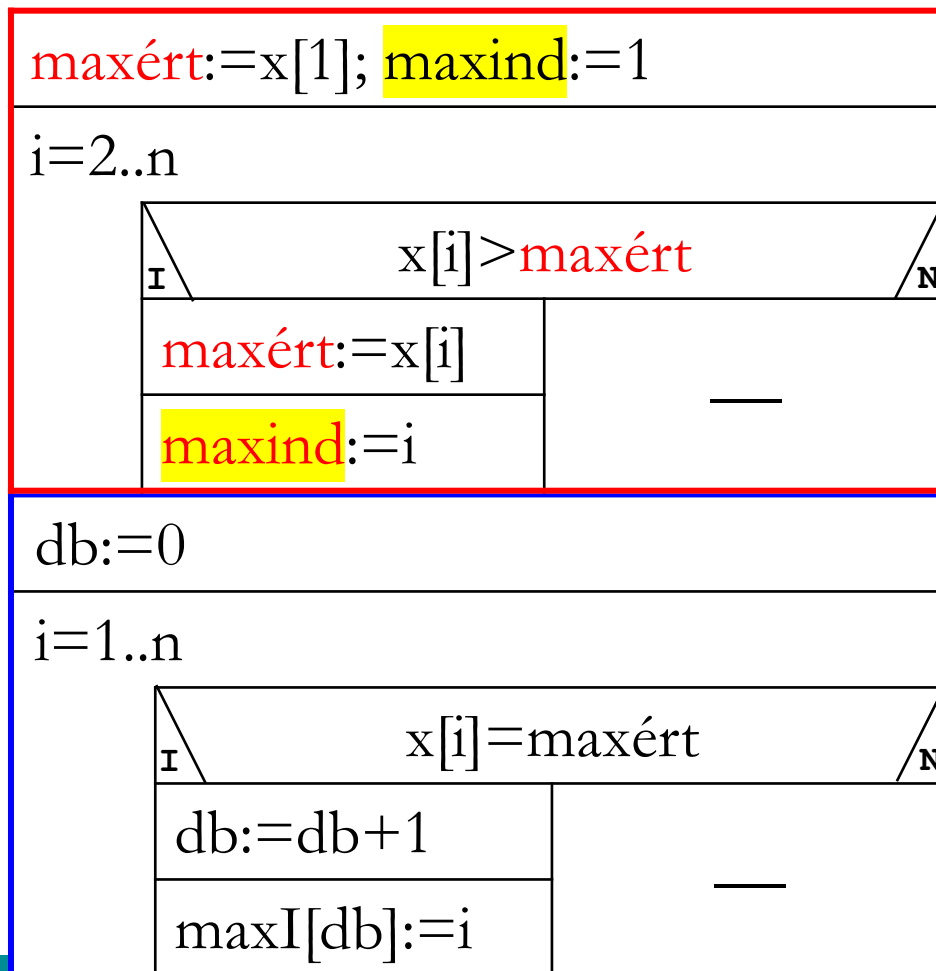
1. lépés: maximális érték meghatározása

A két lépés közötti kapcsolatot egy közbülső segédadat biztosítja

2. minta: maximális elemek indexeinek kiválogatása

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Algoritmus:

Változó

i, maxind : Egész

maxért : TH

Észrevétel:

Az eredmény helyes,
de bántóan nem
hatékony.

Próbáljuk hatékonyabbra
írni a kapott algoritmust!

Programtranszformációk

Cél, szerkezet...

Az algoritmus ekvivalens átalakítása, melynek célja

- hatékonyabbra írás
- egyszerűsítés
- megvalósíthatóság

Vö. Programozási minta
szerkezetével!

- specifikáció
- algoritmus

Szerkezete:

- $algoritmus_1, algoritmus_2$
- *feltétel*

Vö. Programozási minta
állításával!

Ha a specifikáció beli E_f a
bemeneti adatokra
teljesül, akkor az
algoritmus végrehajtása
után az U_f teljesül.

Állítás:

Ha *feltétel* teljesül, akkor

$algoritmus_1 \approx_{\text{szemantikusan}} algoritmus_2$

Bevezető példa

Maximumkiválasztás:

←Távolság

Melyik az **origótól legmesszebb** levő mP pont ($p \in \text{Pont}[1..n]$, $\text{Pont} = X \times Y$)

Be: $e \in \mathbb{Z}$, $u \in \mathbb{Z}$

Ki: $\text{maxind} \in \mathbb{Z}$, $\text{maxért} \in \mathbb{H}$

Ef: $e \leq u$

Uf: $\text{maxind} \in [e..u]$ és
 $\forall i \in [e..u]: (f(\text{maxind}) \geq f(i))$ és
 $\text{maxért} = f(\text{maxind})$

Rövidítve:

Uf: $(\text{maxind}, \text{maxért}) =$
 $\text{MAX}(i = e..u, f(i))$

Be: $n \in \mathbb{N}$, $p \in \text{Pont}[1..n]$,
 $\text{Pont} = X \times Y$, $X, Y = \mathbb{R}$

Ki: $mP \in \mathbb{N}$

Ef: $n > 0$

Uf: $mP \in [1..n]$ és

$\forall i \in [1..n]:$
 $\sqrt{p[mP].x^2 + p[mP].y^2} \geq$
 $\sqrt{p[i].x^2 + p[i].y^2}$) és
 $\text{maxért} = \sqrt{p[mP].x^2 + p[mP].y^2}$

Rövidítve:

Uf: $(mP,) =$
 $\text{MAX}(i = 1..n, \sqrt{p[i].x^2 + p[i].y^2})$

Bevezető példa

Be: $e \in \mathbb{Z}, u \in \mathbb{Z}$

Ki: $\text{maxind} \in \mathbb{Z}, \text{maxért} \in \mathbb{H}$

Ef: $e \leq u$

Uf: $\text{maxind} \in [e..u]$ és
 $\forall i \in [e..u]: (f(\text{maxind}) \geq f(i))$ és
 $\text{maxért} = f(\text{maxind})$

Rövidítve:

Uf: $(\text{maxind}, \text{maxért}) =$
 $\text{MAX}(i = e..u, f(i))$

Be: $n \in \mathbb{N}, p \in \text{Pont}[1..n],$
 $\text{Pont} = X \times Y, X, Y = \mathbb{R}$

Ki: $mP \in \mathbb{N}$

Ef: $n > 0$

Uf: $mP \in [1..n]$ és
 $\forall i \in [1..n]:$
 $\sqrt{p[mP].x^2 + p[mP].y^2} \geq$
 $\sqrt{p[i].x^2 + p[i].y^2})$ és
 $\text{maxért} = \sqrt{p[mP].x^2 + p[mP].y^2}$

Rövidítve:

Uf: $(mP, \text{maxért}) =$
 $\text{MAX}(i = 1..n, \sqrt{p[i].x^2 + p[i].y^2})$

Visszavezetés:

$\text{maxind}, \text{maxért}$	\sim	$mP, \text{maxért}$
$e..u$	\sim	$1..n$
$f(i)$	\sim	$\sqrt{p[i].x^2 + p[i].y^2}$

Bevezető példa

maxért:=f(e);maxind:=e	
i=e+1..u	
f(i)>maxért	
true	false
maxért:=f(i)	-
maxind:=i	

maxind, maxért	~	mP, maxért
e..u	~	1..n
f(i)	~	$\sqrt{p[i].x^2 + p[i].y^2}$

Négyzetgyök függvény

mP:=1; maxért:=gyök(p[1].x ² +p[1].y ²)	
i=2..n	
I	gyök(p[i].x ² +p[i].y ²)>maxÉrt
N	
mP:=i	—
maxért:=gyök(p[i].x ² +p[i].y ²)	

Változó
i:Egész
maxért:Valós

Bevezető példa

mP:=1; maxért:= gyök (p[1].x ² +p[1].y ²)		Változó i:Egész maxért:Valós
i=2..n		
I	gyök (p[i].x ² +p[i].y ²)>maxért	
N		
mP:=i		—
maxért:= gyök (p[i].x ² +p[i].y ²)		

A **gyök** függvényt tartalmazó kifejezéseket emeljük négyzetre!

Bevezető példa

mP:=1; maxért:=gyök(p[1].x ² +p[1].y ²) ²		Változó i:Egész maxért:Valós	
i=2..n			
I	gyök(p[i].x ² +p[i].y ²) ² >maxért		N
mP:=i			—
maxért:=gyök(p[i].x ² +p[i].y ²) ²			

A **maxért** jelentését újrafogalmaztuk: **legyen a távolság-négyzetek maximuma!** Így kap értéket a 2 értékadásban. Ez legális mivel, $0 \leq a \leq b \rightarrow a^2 \leq b^2$, ezért a feltételben szereplő reláció szemantikusan változatlan marad.

A maxért nem kimeneti adat, így a specifikációt sem sérti.

Bevezető példa

mP:=1; maxért:=gyök(p[1].x ² +p[1].y ²) ²		Változó i:Egész maxért:Valós
i=2..n		
I	gyök(p[i].x ² +p[i].y ²) ² >maxért	
mP:=i		
maxért:=gyök(p[i].x ² +p[i].y ²) ²		
		—

A négyzetre emelés és gyökvonás egymás inverzei, tehát kiejtik egymást, és $\text{gyök}(A) < \text{gyök}(B) \rightarrow A < B$, miatt a feltétel szemantikusan változatlan.

Bevezető példa

mP:=1; maxért:= $p[1].x^2+p[1].y^2$		Változó i:Egész maxért:Valós	
i=2..n			
I	$p[i].x^2+p[i].y^2>\text{maxért}$		N
mP:=i	—		
maxért:= $p[i].x^2+p[i].y^2$			

Itt még **ugyanazt** a képletet többször számítjuk ki (a ciklusban).

Használjunk egy **segéd változót**!

Bevezető példa

$mP:=1; \text{maxért}:=p[1].x^2+p[1].y^2$	
$i=2..n$	
$\text{táv}:=p[i].x^2+p[i].y^2$	
I	$\text{táv} > \text{maxért}$
$mP:=i$	—
$\text{maxért}:=\text{táv}$	

Változó
i:Egész
maxÉrt,
táv:Valós

Nevezetes programtranszformációk

Párhuzamos értékadás kifejtése:

$$a,b,c:=f(x),g(x),h(x)$$

Egymás utáni kiszámításra bontható, ha az összefüggés körmentes:

$$a:=f(x); b:=g(x); c:=h(x)$$

Nevezetes programtranszformációk

Párhuzamos értékadás kifejtése (ellenpélda):

$$a,b,c:=b,c,a$$

A szabály szerinti „szekvenciális párja”:

$$a:=b; b:=c; c:=a$$

Baj van: a kör-körös hivatkozás miatt a szekvenciális végrehajtás során megváltozott érték kerül a később értéket kapó változóba.

Nevezetes programtranszformációk

Párhuzamos értékadás kifejtése₂:

$$a,b,c:=b,c,a$$

segédváltozóval egymás utáni kiszámításra bontható, ha az összefüggés kört tartalmaz:

$$\text{segéd}:=a; a:=b; b:=c; c:=\text{segéd}$$

Változó
 $\text{segéd}:\text{TH}$

Nevezetes programtranszformációk

Párhuzamos értékadás kifejtése **általános**:

$$a,b,c := f(x,a,b,c), g(x,a,b,c), h(x,a,b,c)$$

segédváltozókkal egymás utáni kiszámításra bontható, ha az összefüggés kört tartalmaz:

$$sa := a; sb := b; sc := c$$
$$a := f(x, sa, sb, sc); b := g(x, sa, sb, sc); c := h(x, sa, sb, sc)$$

Változó
 $sa, sb, sc: TH$

Nevezetes programtranszformációk

Függvénykompozíció:

$$B := g(A); C := f(B)$$

Ha

1. az f függvény nem változtatja meg a paraméterét (B-t),
és
2. a B értékre nincs később szükség,
akkor

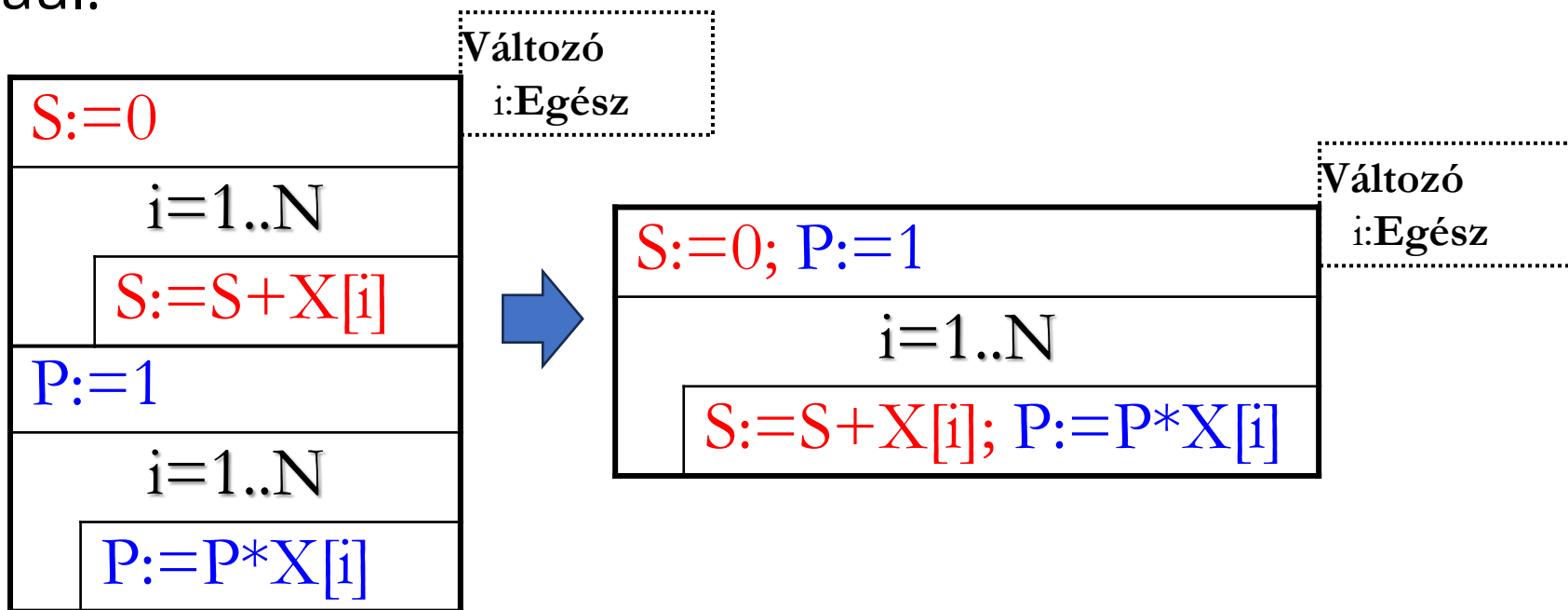
$$C := f(g(A))$$

Nevezetes programtranszformációk

Ciklusok összevonása:

Azonos lépésszámú ciklusok összevonhatóak, ha függetlenek egymástól.

Például:

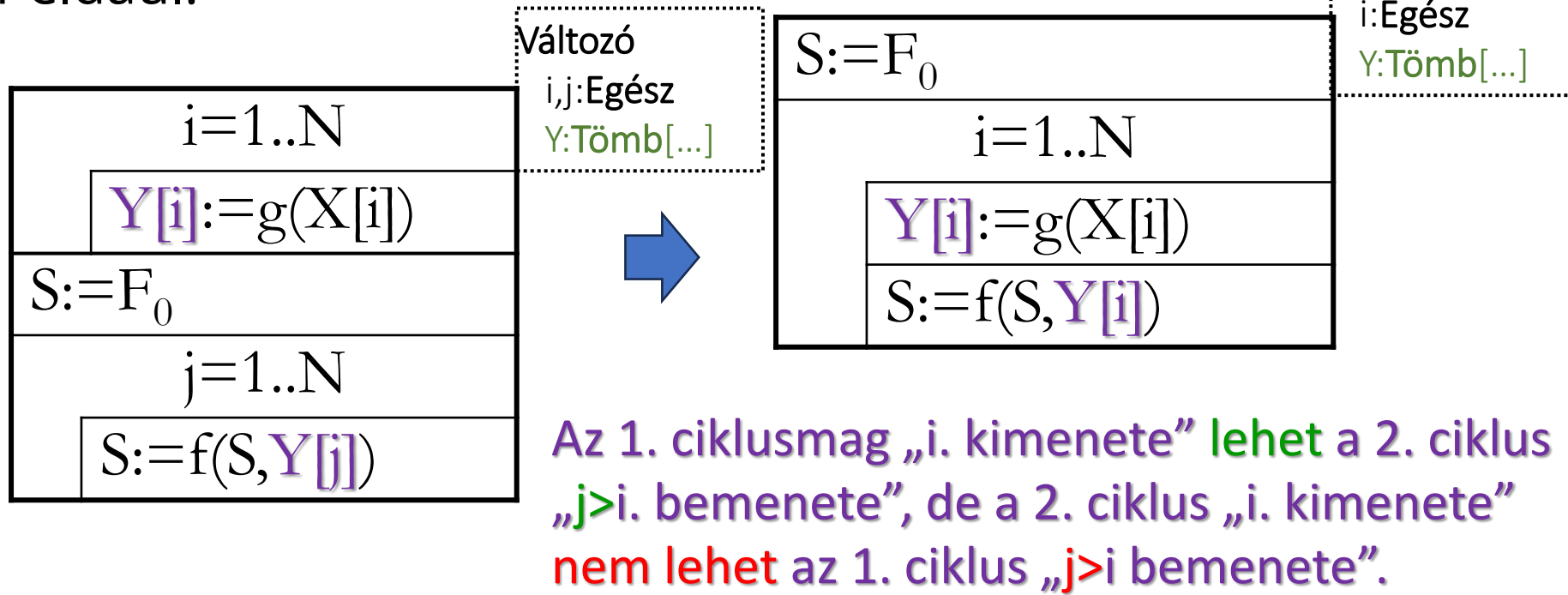

Nevezetes programtranszformációk

Ciklusok összevonása (gyenge függés):

„Gyenge” függés megengedhető.

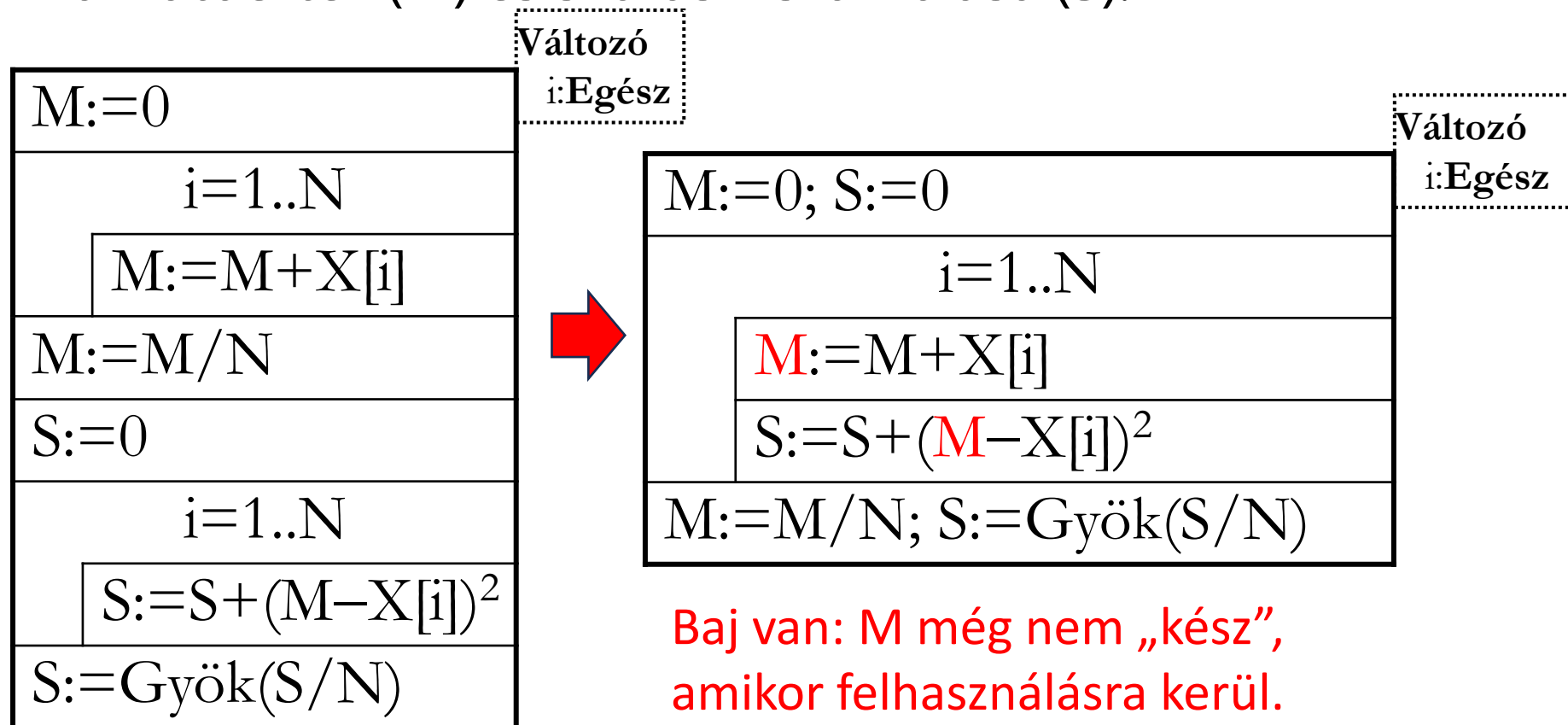
Például:

Nevezetes programtranszformációk

Ciklusok összevonása (ellenpélda):

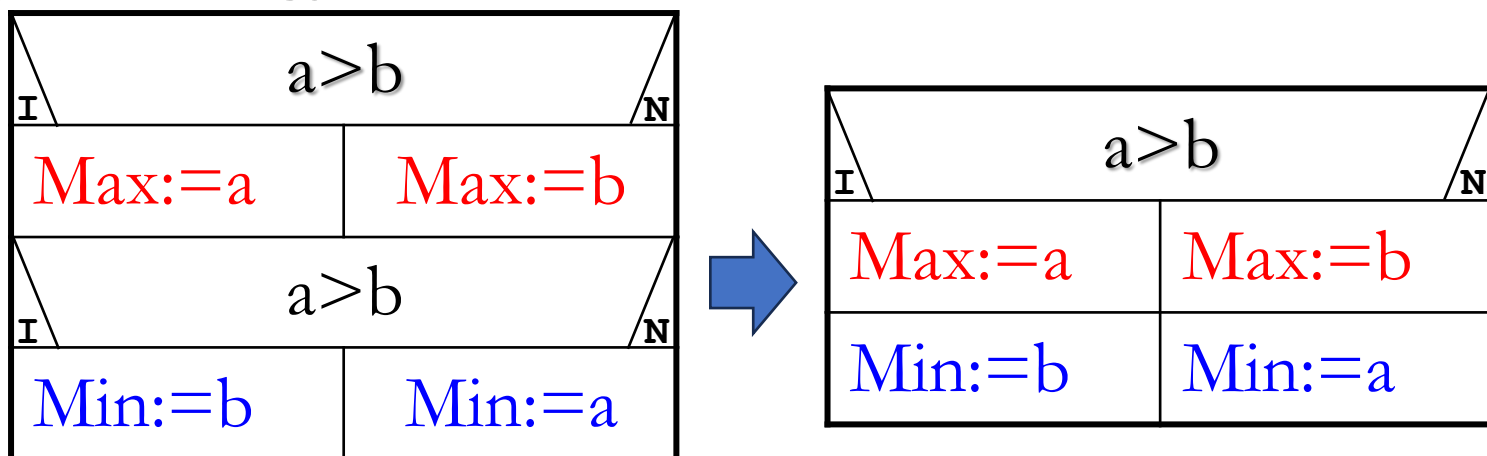
A várhatóérték (M) és szórás kiszámolása (S):

Nevezetes programtranszformációk

Elágazások összevonása:

Azonos feltételű elágazások összevonhatóak, ha függetlenek egymástól.

Függetlenek, ha az 1. feltétel egyik ágán sem változik meg sem az a' , sem a b' változó (kifejezés). Gondolja meg: mikor nem független a két elágazás, ha $\text{feltétel}(a,b)$ függvény a közös feltétel?

Nevezetes programtranszformációk

Elágazások összevonása (ellenpélda):

T(x)	
I	N
a:=x	x:=a
T(x)	
I	N
b:=x	x:=b

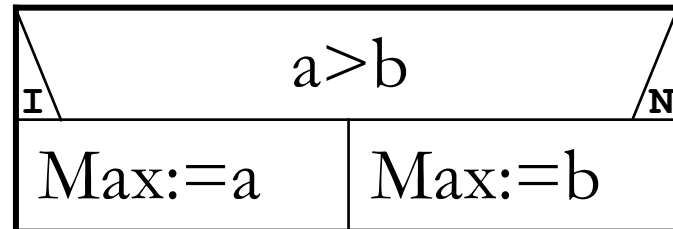
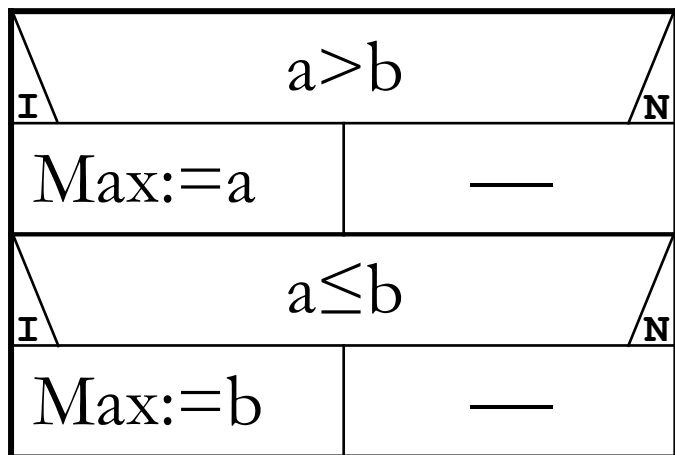
T(x)	
I	N
a:=x	x:=a
b:=x	x:=b

Baj van: x megváltozhat a második elágazásig.

Nevezetes programtranszformációk

Elágazások összevonása:

Kizáró feltételű, teljes (egyágú) elágazások is összevonhatók, ha függetlenek egymástól.

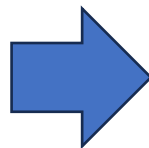

Nevezetes programtranszformációk

Elágazások összevonása:

Kizáró feltételű elágazásokkal is összevonhatók, ha függetlenek egymástól.

I	$X[\text{max}] < X[i]$	N
	$\text{max} := i$	—
I	$X[\text{min}] > X[i]$	N
	$\text{min} := i$	—

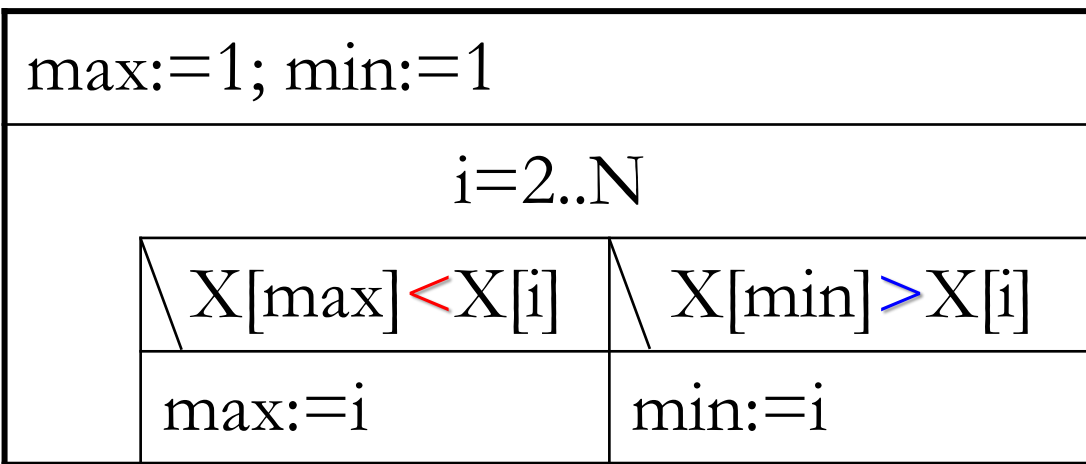

$X[\text{max}] < X[i]$	$X[\text{min}] > X[i]$
$\text{max} := i$	$\text{min} := i$

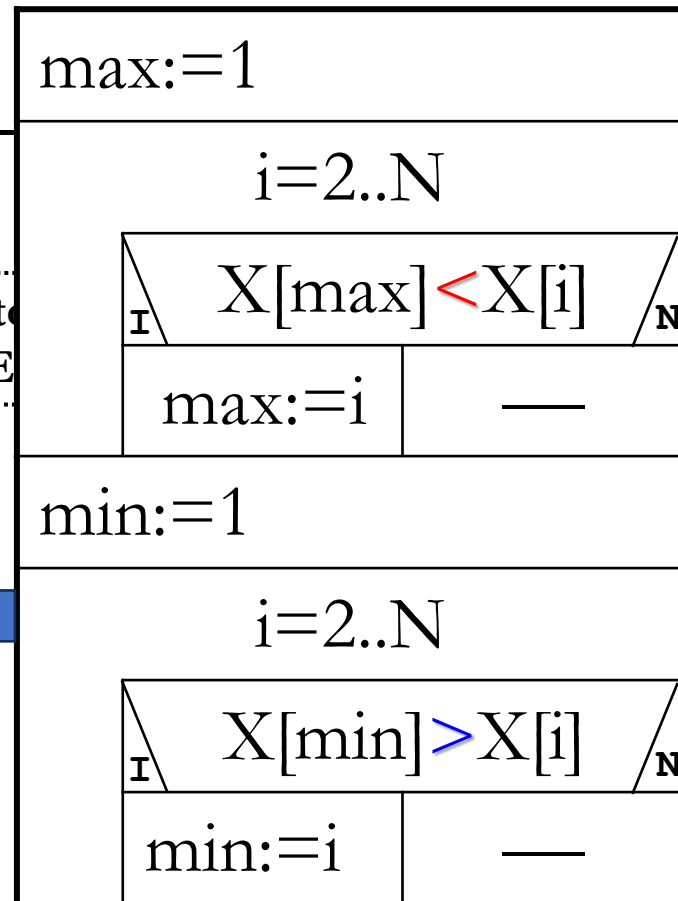
Nevezetes programtranszformációk

Ciklusok és elágazások összevonása:

Azonos lépésszámú ciklusok, bennük kizáró feltételű elágazásokkal is összevonhatók, ha függetlenek egymástól.

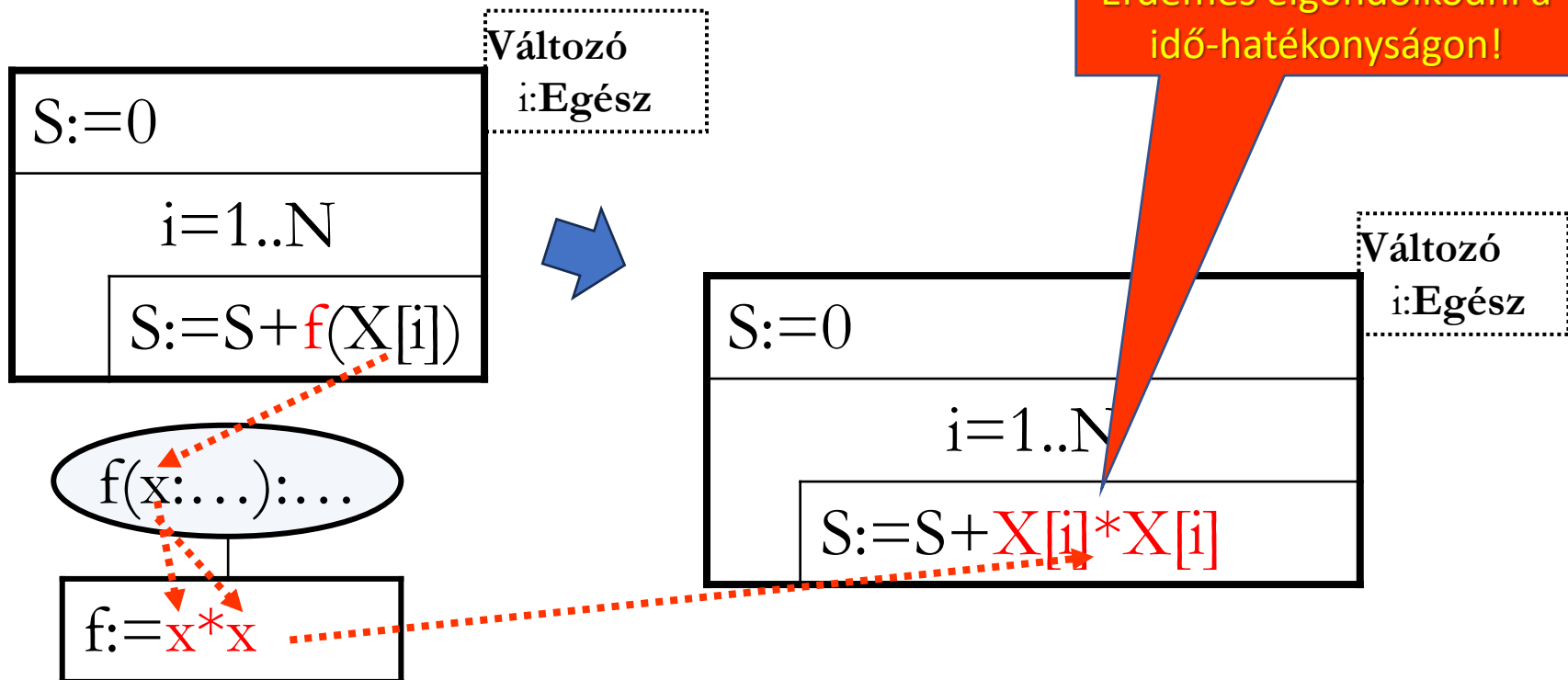
Változó
i:E

Nevezetes programtranszformációk

Függvény behelyettesítése:

Függvényhívás helyére egy (egyszerű) függvény képlete (a függvény törzse) behelyettesíthető.

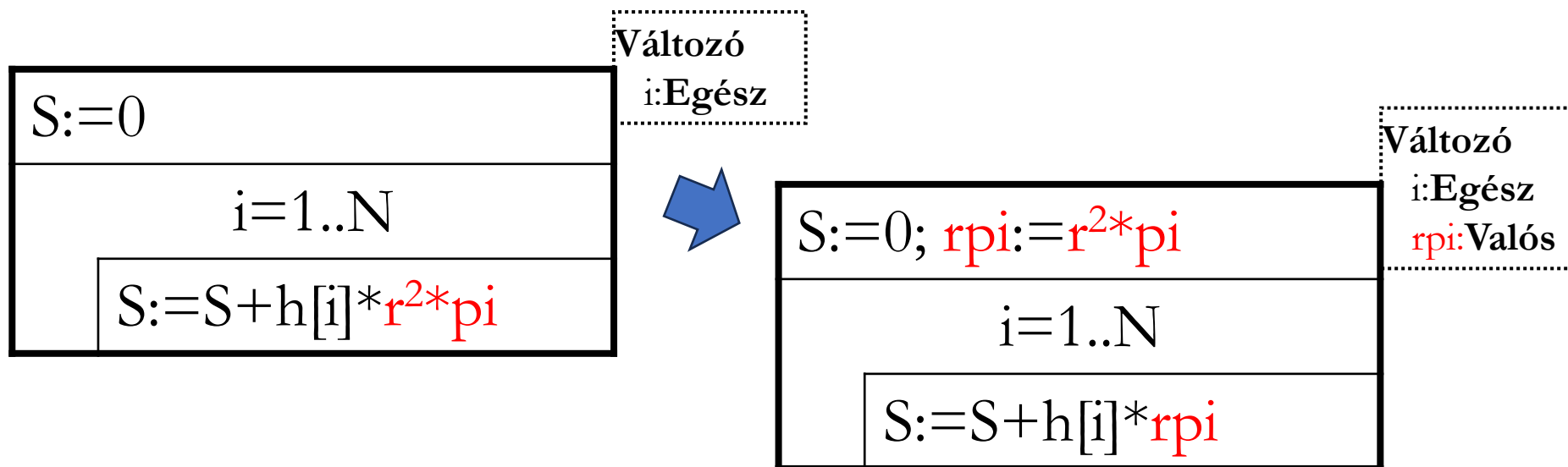

Nevezetes programtranszformációk

Utasítás kiemelése ciklusból:

A ciklus magjából a ciklustól független utasítások kiemelhetők.

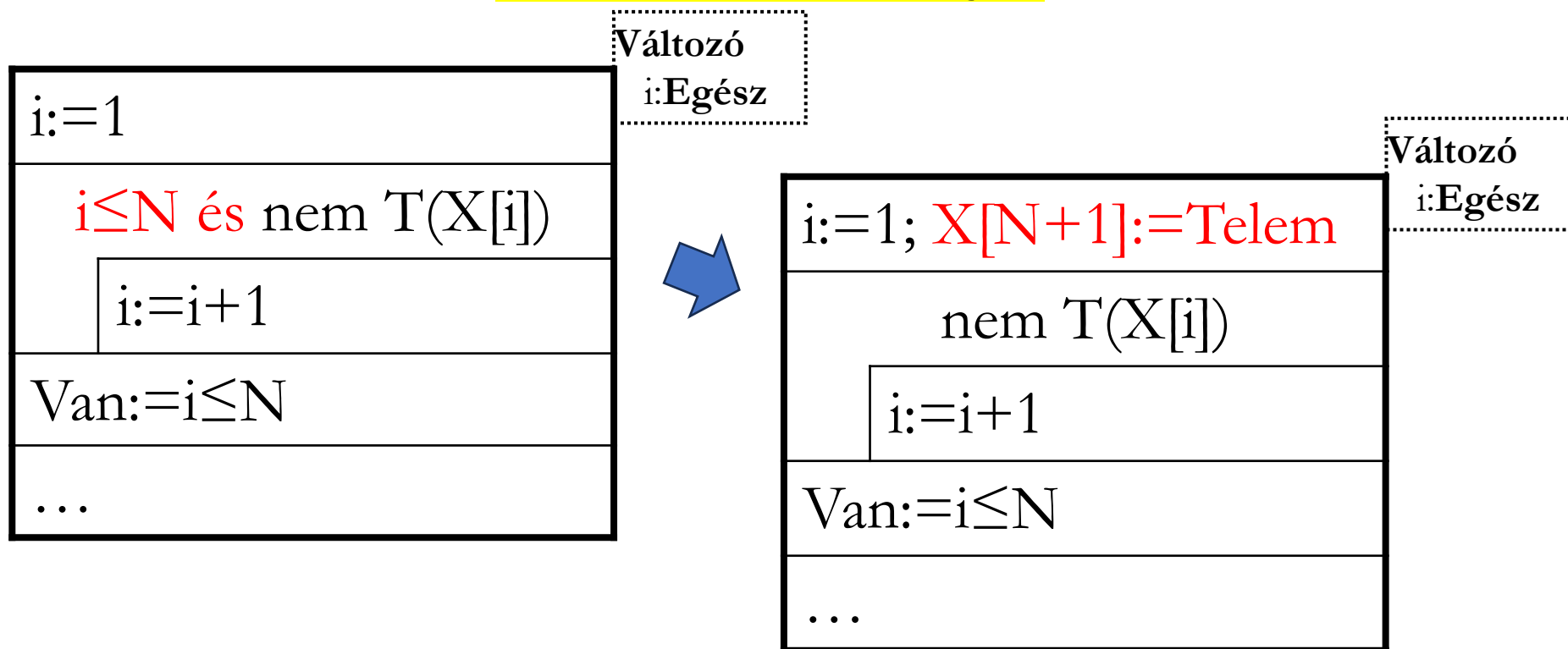
(A fordítók ilyen optimalizálást többnyire el tudnak végezni.)

Nevezetes programtranszformációk

„Keresés, **eldöntés** → kiválasztás” transzformáció:

A vizsgálandó sorozat végére helyezzünk egy T tulajdonságú elemet (=Telem) → **biztosan találunk ilyen!**

Programtranszformációk alkalmazása Tételek összeépítése

Tételek összeépítése elé...

- Tétel-kombinálás „módszertana”:
 - mechanikusan vagy
 - „okosan”
- Az elkövetkezőkben sorozatokon értelmezzük a programozási tételeket

Tételek összeépítése elé...

Milyen tételek lehetnek „**főszereplők**” (T_0) a kombináláskor?

Tekintsük a tételeket mint függvényeket (függvény-szignatúra):

tétel: bemenet (értelmezési tartomány) \rightarrow kimenet (értékkészlet)

A bemenet minden tétel esetében legalább 1 sorozat.

Másolással összeépítés

Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in H[1..n]$

Ki: $y \in H[1..n]$

Ef: -

Uf: $\forall i \in [1..n]: (y[i] = f(x[i]))$

Rövidítve:

Uf: $y = \text{MÁSOL}(i = e..u, f(x[i]))$

A **másolás** programozási tétellel összeépítés minden programozási tételre működik. (sorozat \rightarrow sorozat)

Csupán annyi a teendő, hogy a bemenetben szereplő sorozatértékek helyett az i -edik feldolgozandó elemként a másolásban szereplő f -transzformáltat kell írni. Például:

Összegzéssel összeépítés:

$\text{SZUMMA}(i=1..n, x[i]) \rightarrow \text{SZUMMA}(i=1..n, f(x[i]))$ vagy

Maximumkiválasztással összeépítés:

$\text{MAX}(i=1..n, x[i]) \rightarrow \text{MAX}(i=1..n, f(x[i]))$

Itt tehát a „másik” tétel bemeneti sorozatára vonatkozik az f -transzformálás.

Másolással összeépítés

Be: $n \in \mathbb{N}, x \in H[1..n]$
Ki: $y \in H[1..n]$
Ef: -
Uf: $\forall i \in [1..n]: (y[i] = f(x[i]))$
Rövidítve:
Uf: $y = \text{MÁSOL}(i = e..u, f(x[i]))$

A **másolás** programozási tétellel összeépítés minden programozási tételre működik. (sorozat \rightarrow sorozat)

Csupán annyi a teendő, hogy a kimenetben szereplő sorozatértékek helyett az i -edik feldolgozandó elemként a másolásban szereplő f -transzformáltat kell írni. Például:

Kiválogatással összeépítés:

$\text{KIVÁLOGAT}(i=1..n, T(x[i]), x[i]) \rightarrow \text{KIVÁLOGAT}(i=1..n, T(x[i]), f(x[i]))$

Itt tehát a „másik” tétel kimeneti sorozatára vonatkozik az f -transzformálás.

másolás+összegzés

Feladat: határozzuk meg az x sorozat elemei f transzformáltjainak az összegét !

Megoldás alapja az összegzés tétel.

Kérdés: Hogyan látható be a

$$\text{SZUMMA}(i=1..n, x[i]) \rightarrow \text{SZUMMA}(i=1..n, f(x[i]))$$

formula-átalakítás helyessége?

másolás+összegzés

Feladat: határozzuk meg az x sorozat elemei f transzformáltjainak az összegét!

$H1, H2$ valamely számhalmaz

Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in H1[1..n]$

Fv: $f: H1 \rightarrow H2$

Ki: $s \in H2$

Ef: -

Uf: $s = \text{SZUMMA}(i=1..n, f(x[i]))$

másolás+összegzés

Feladat: határozzuk meg az x sorozat elemei f transzformáltjainak az összegét !

Visszavezetjük a másolás és az összegzés tétel egymásutánjára:

Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in H1[1..n]$

Sa: $y \in H2[1..n]$

Fv: $f: H1 \rightarrow H2$

Ki: $s \in H2$

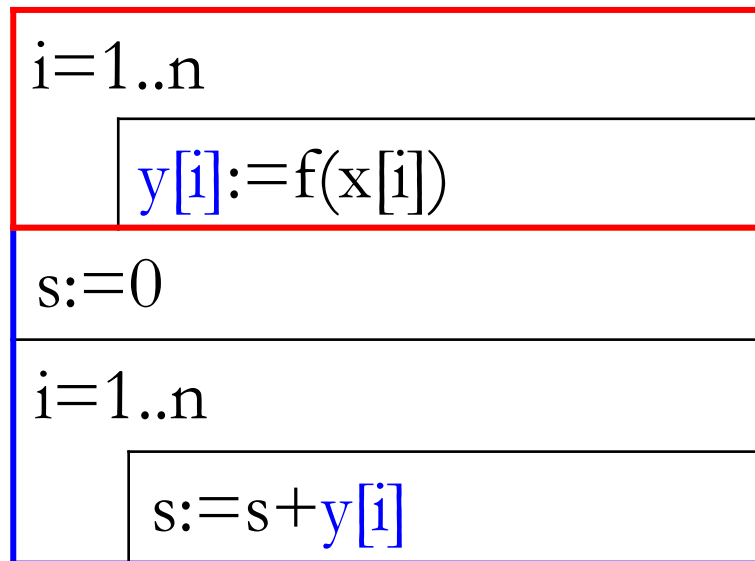
Ef: -

Uf: $y = \text{MÁSOL}(i=1..n, f(x[i]))$ és
 $s = \text{SZUMMA}(i=1..n, y[i])$

másolás+összegzés

Algoritmus:

Uf: $y = \text{MÁSOL}(i=1..n, f(x[i]))$ és
 $s = \text{SZUMMA}(i=1..n, y[i])$

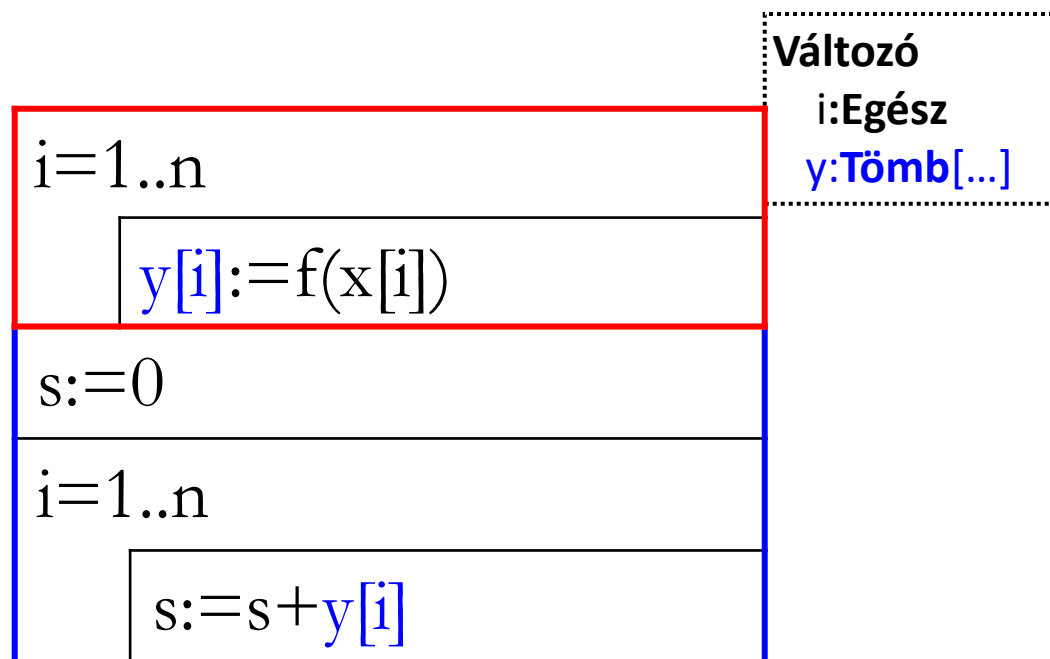

Változó
 i : Egész
 y : Tömb[...]

Észrevétel:
Az eredmény helyes,
de bántóan nem
hatékony.

másolás+összegzés

Az algoritmust programtranszformációkkal alakítsuk át!

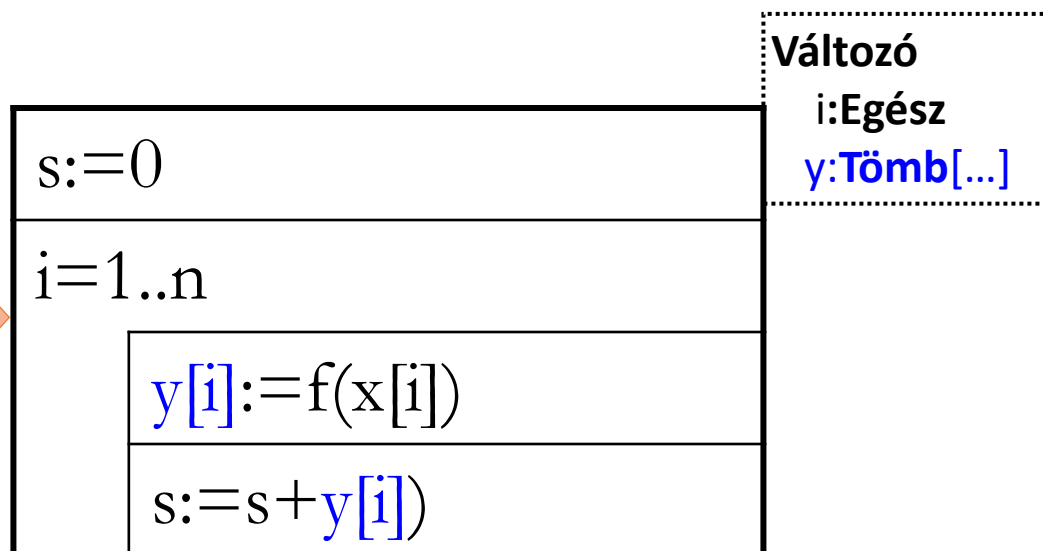
Észrevételek:

1. Azonos ciklus-szervezés.
2. A 2. ciklus i . lépésben csak az $y[i]$ kell.

másolás+összegzés

1. programtranszformáció: (gyenge függésű) ciklusok összevonása

Ekvivalens
átalakítás

Észrevétel:

Az $y[i]$ érték-
„kapása” és
felhasználása
közvetlen egymás
mellé került.

másolás+összegzés

2. programtranszformáció: függvénykompozíció

Észrevétel:

$B := g(A); C := f(B)$

\leftrightarrow

$C := f(g(A))$

$s := 0$
$i = 1..n$
$y[i] := f(x[i])$
$s := s + y[i]$

Ekvivalens
átalakítás

$s := 0$
$i = 1..n$
$s := s + f(x[i])$

Változó
 i :Egész

Végülis beláttuk: $SZUMMA(i=1..n, f(x[i]))$

kiválogatás+összegzés

Feladat: adott tulajdonságúak összege (feltételes összegzés).

Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in H[1..n]$

Ki: $s \in H$

H valamely számhalmaz

Ef: -

Uf: $s = \text{SZUMMA}(i=1..n, x[i], T(x[i]))$

Visszavezetjük a kiválogatás és az összegzés tétel egymásutánjára:

Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in H[1..n]$

Sa: $db \in \mathbb{N}$, $y \in H[1..n]$

Ki: $s \in H^2$

Ef: -

Uf: $(db, y) = \text{KIVÁLOGAT}(i=1..n, T(x[i]), x[i])$ és
 $s = \text{SZUMMA}(i=1..db, y[i])$

kiválogatás+összegzés

Algoritmus:

Uf: (db, y) = KIVÁLOGAT($i=1..n, T(x[i]), x[i]$) és
 $s = SZUMMA(i=1..db, y[i])$

db:=0	
i=1..n	
$\begin{array}{c c} \text{I} & T(x[i]) \\ \hline db:=db+1 & \\ \hline y[db]:=x[i] & \end{array}$	$\begin{array}{c} \text{N} \\ \hline \text{---} \end{array}$
s:=0	
i=1..db	
s:=s+y[i]	

Változó

i,db:Egész

y:Tömb[...]

Észrevétel:

Az eredmény helyes,
de bántóan nem
hatékony.

kiválogatás+összegzés

Az algoritmust programtranszformációkkal alakítsuk át!

Észrevétel:

A két különböző
szervezésű **ciklus**
hasonlóvá tétele, a
második ciklus
szemantikus
ekvivalenciájának
biztosítása mellett.

Ekvivalens
átalakítás

db:=0	
i=1..n	
I	T(x[i])
	db:=db+1
	y[db]:=x[i]
s:=0; db1:=0	
i=1..n	
I	T(x[i])
	db1:=db1+1
	s:=s+y[db1]

Változó

i,db,

db1:Egész

y:Tömb[...]

kiválogatás+összegzés

Programtranszformáció: (gyengén függő) ciklusok
összevonása

Ekvivalens
átalakítás

db:=0; s:=0; db1:=0	
i=1..n	
I	N
T(x[i])	
db:=db+1	—
y[db]:=x[i]	
I	N
T(x[i])	
db1:=db1+1	
s:=s+y[db1]	

Változó

i,db,

db1:Egész

y:Tömb[...]

kiválogatás+összegzés

Észrevétel:

A db és db1 változók szinkronban változnak, minden cikluslépésben azonos értékűek. Így a db1 változó elhagyható, a rá vonatkozó értékadások elhagyhatók, az $y[db1]$ helyett $y[db]$ írandó.

Ekvivalens
átalakítás

db:=0; s:=0; db1:=0		
i=1..n		
I \	T(x[i])	/ N
db:=db+1	—	
y[db]:=x[i]		
I \	T(x[i])	/ N
db1:=db1+1		
s:=s+y[db]		

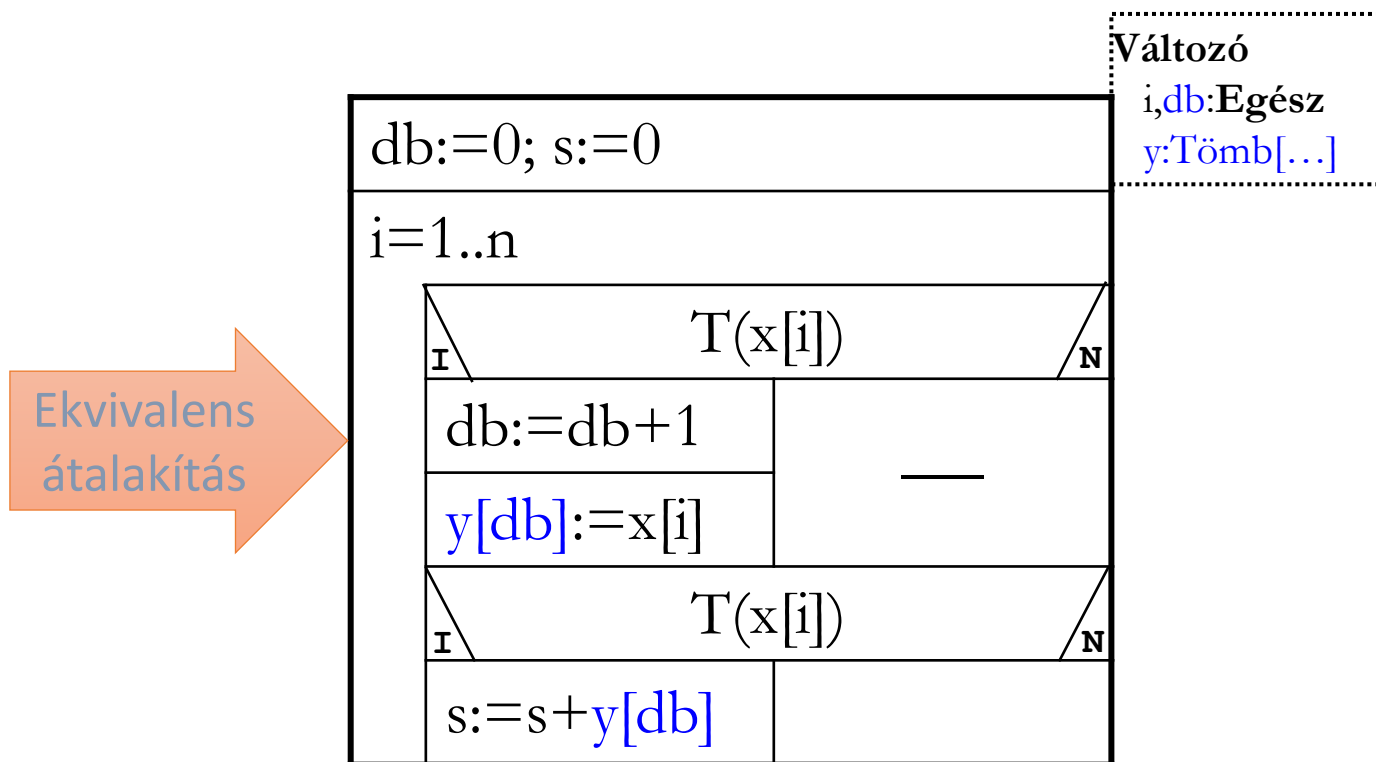
Változó

i,db,

db1:Egész

y:Tömb[...]

kiválogatás+összegzés

kiválogatás+összegzés

Programtranszformáció: elágazások összevonása

Észrevétel:

2, azonos feltételű
elágazás összevon-
ható (mivel a fel-
tétel paramétere az
elágazásban nem
változik meg)

Ekvivalens
átalakítás

db:=0; s:=0	
i=1..n	
\mathbf{i}	$\mathbf{T(x[i])}$
db:=db+1	—
y[db]:=x[i]	
s:=s+y[db]	

Változó
i,db:Egész
y:Tömb[...]

kiválogatás+összegzés

Programtranszformáció: függvénykompozíció

Észrevétel:

$B := g(A); C := f(B)$

\leftrightarrow

$C := f(g(A))$

\rightarrow

y és db
elhagyható

db:=0; s:=0	
i=1..n	
I	T(x[i])
db:=db+1	—
y[db]:=x[i]	
s:=s+y[db]	

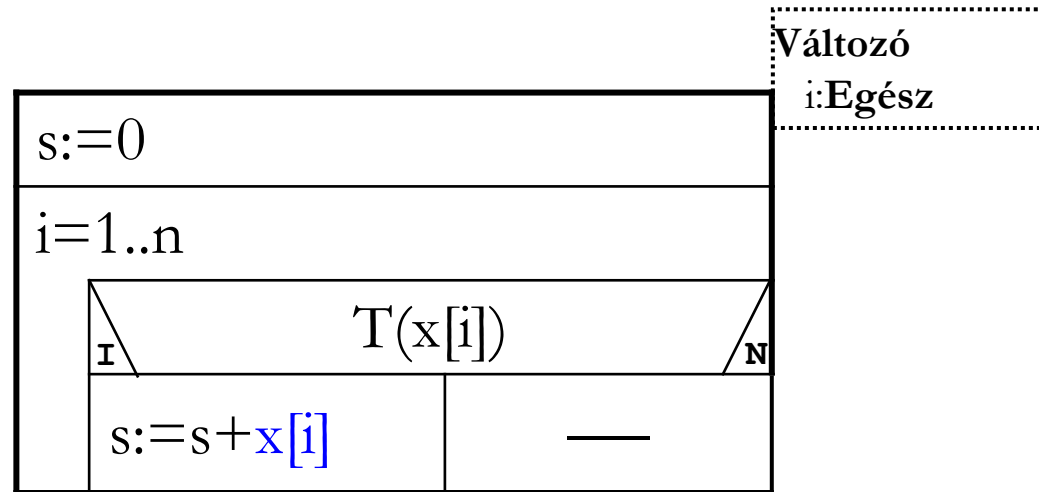
Ekvivalens
átalakítás

s:=0								
i=1..n								
<table><tr><th>I</th><th>T(x[i])</th><th>N</th></tr><tr><td></td><td rowspan="2">—</td><td rowspan="2"></td></tr><tr><td>s:=s+x[i]</td></tr></table>	I	T(x[i])	N		—		s:=s+x[i]	
I	T(x[i])	N						
	—							
s:=s+x[i]								

Változó
i :Egész

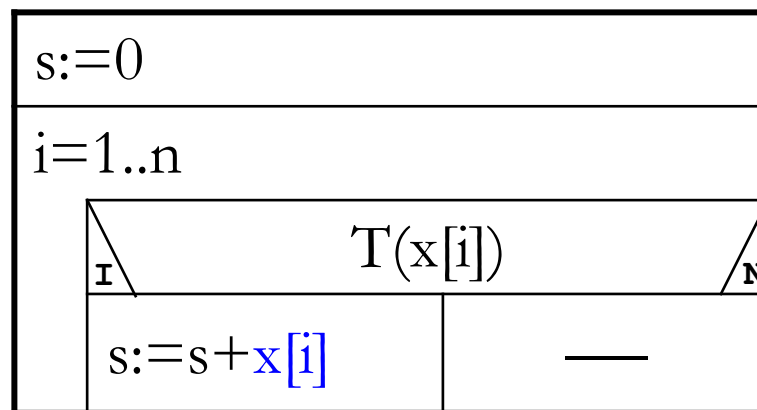
kiválogatás+összegzés

Végülis beláttuk: $s = \text{SZUMMA}(i=1..n, x[i], T(x[i]))$

kiválogatás+összegzés helyességbizonyítással

Algoritmikus gondolkodással: kiválogatás nélkül **azonnal adjuk össze** a megfelelő elemeket!

Változó
i:Egész

Ez esetben bizonyítanunk kell a helyességet!

Bepillantunk a programozási tételek
bizonyításának módszertanába is.

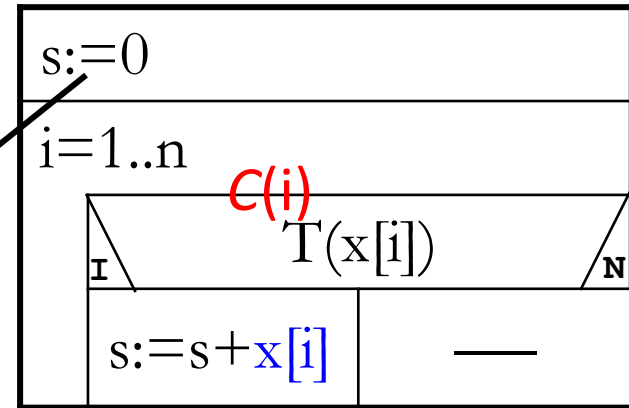
kiválogatás+összegzés helyességbizonyítással

Helyességbizonyítás: az algoritmus kielégíti-e a specifikációt?

Uf: $s = \text{SZUMMA}(i=1..n, x[i], T(x[i]))$

Ciklusinvariáns ($C(i)$) állítás, a ciklus-
magba belépéskor kiértékelendő:

$s = \text{SZUMMA}(j=1..i-1, x[j], T(x[j]))$

Változó
 i : Egész

Indukciós bizonyítás:

Ciklusba belépéskor ($i=1$):

$$\begin{aligned}
 C(1) = & s = \text{SZUMMA}(j=1..i-1, x[j], T(x[j])) \\
 & \text{SZUMMA}(j=1..1-1, x[j], T(x[j])) = 0 \\
 & s = 0 \\
 & 0 = 0
 \end{aligned}$$

kiválogatás+összegzés helyességbizonyítással

Helyességbizonyítás: az algoritmus kielégíti-e a specifikációt?

Uf: $s = \text{SZUMMA}(i=1..n, x[i], T(x[i]))$

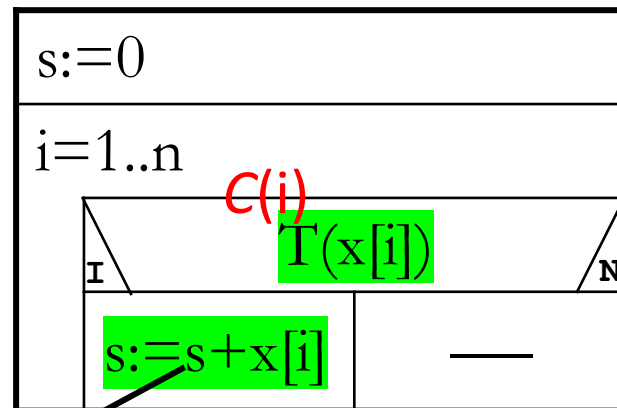
Ciklusinvariáns ($C(i)$) állítás, a ciklus-
magba belépéskor kiértékelendő:

$s = \text{SZUMMA}(j=1..i-1, x[j], T(x[j]))$

Indukciós lépés:

Ciklusmag egyszeri végrehajtása után ($i \rightarrow i+1$):

$C(i)$ és $T(x[i]) \rightarrow s := s + x[i] \rightarrow$
 $s = \text{SZUMMA}(j=1..i-1, x[j], T(x[j])) + x[i] =$
 $\text{SZUMMA}(j=1..i, x[j], T(x[j])) =$
 $C(i+1)$

Változó
 i : Egész

kiválogatás+összegzés helyességbizonyítással

Helyességbizonyítás: az algoritmus kielégíti-e a specifikációt?

Uf: $s = \text{SZUMMA}(i=1..n, x[i], T(x[i]))$

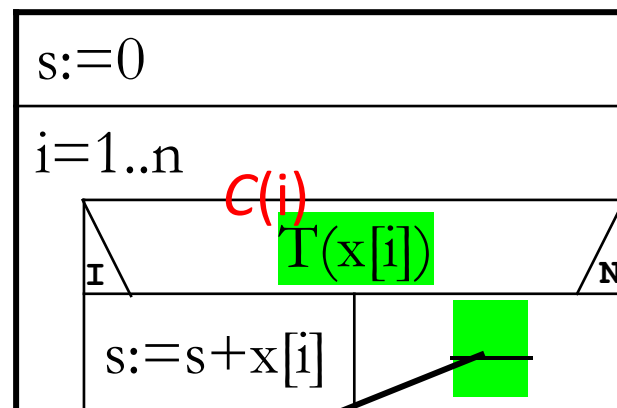
Ciklusinvariáns ($C(i)$) állítás, a ciklusmagba belépéskor kiértékelendő:

$s = \text{SZUMMA}(j=1..i-1, x[j], T(x[j]))$

Indukciós lépés:

Ciklusmag egyszeri végrehajtása után ($i \rightarrow i+1$):

$C(i)$ és nem $T(x[i]) \rightarrow s := s + 0 \rightarrow$
 $s = \text{SZUMMA}(j=1..i-1, x[j], T(x[j])) + 0 =$
 $\text{SZUMMA}(j=1..i, x[j], T(x[j])) =$
 $C(i+1)$

Változó
 i : Egész

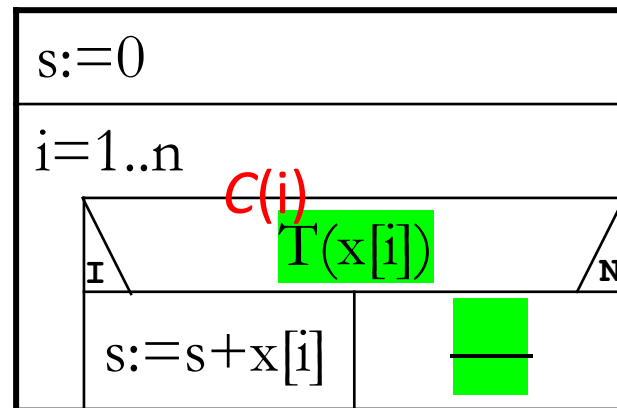
kiválogatás+összegzés helyességbizonyítással

Helyességbizonyítás: az algoritmus kielégíti-e a specifikációt?

Uf: $s = \text{SZUMMA}(i=1..n, x[i], T(x[i]))$

Ciklusinvariáns ($C(i)$) állítás, a ciklus-
magba belépéskor kiértékelendő:

$s = \text{SZUMMA}(j=1..i-1, x[j], T(x[j]))$

Változó
 i : Egész

Ciklusból kilépéskor ($i \rightarrow n+1$):

$$\begin{aligned}
 C(n+1) &= \\
 s &= \text{SZUMMA}(j=1..i-1, x[j], T(x[j])) + 0 = \\
 &\text{SZUMMA}(j=1..n, x[j], T(x[j])) = \\
 &\text{Uf}
 \end{aligned}$$

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Feladat: összes maximális elem kiválogatása.

Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in H[1..n]$

Ki: $db \in \mathbb{N}$, $maxI \in \mathbb{N}[1..n]$

Sa: $maxért \in H$

Fv: $legnagyobb: H \rightarrow L$, $legnagyobb(h) = h = maxért$

Ef: $n > 0$

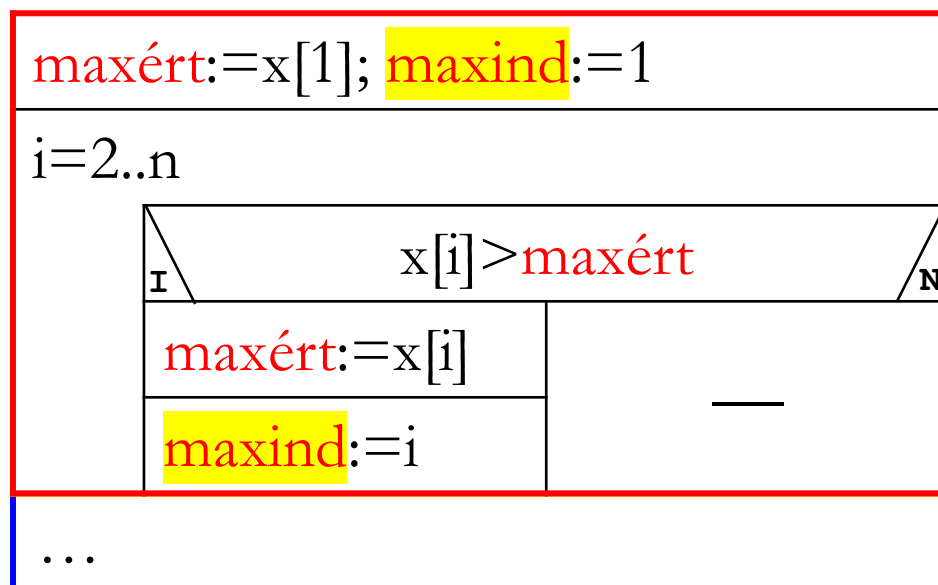
Uf: $(, maxért) = \text{MAX}(i=1..n, x[i])$ és

$(db, maxI) = \text{KIVÁLOGAT}(i=1..n, legnagyobb(x[i]), i)$

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Algoritmus:

Uf: $(, \text{maxért}) = \text{MAX}(i=1..n, x[i])$ és
 $(\text{db}, \text{maxI}) = \text{KIVÁLOGAT}(i=1..n, \text{legnagyobb}(x[i]), i)$

Változó

i, maxind : Egész

maxért : TH

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Algoritmus:

Uf: $(, \text{maxért}) = \text{MAX}(i=1..n, x[i])$ és
 $(\text{db}, \text{maxI}) = \text{KIVÁLOGAT}(i=1..n, \text{legnagyobb}(x[i]), i)$

...	
db:=0	
i=1..n	
I	legnagyobb(x[i])
N	
db:=db+1	—
maxI[db]:=i	

Változó

i, maxind: Egész

maxért: TH

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Algoritmus:

Változó

i, maxind : Egész

maxért : TH

$\text{maxért} := x[1]; \text{maxind} := 1$

$i = 2..n$

I	$x[i] > \text{maxért}$	N
$\text{maxért} := x[i]$	—	
$\text{maxind} := i$		

$\text{db} := 0$

$i = 1..n$

I	$\text{legnagyobb}(x[i])$	N
$\text{db} := \text{db} + 1$	—	
$\text{maxI}[\text{db}] := i$		

Észrevétel:
Az eredmény helyes,
de bántóan nem
hatékony.

Maximumkiválasztás+kiválogatás

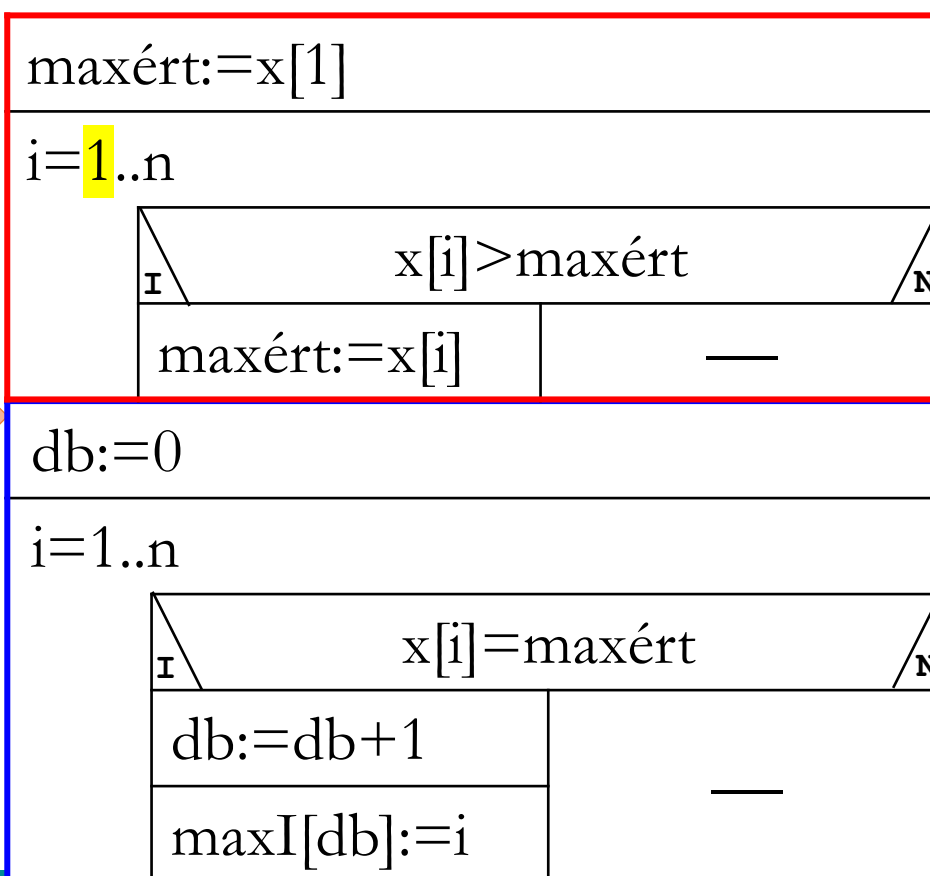
Az algoritmust programtranszformációkkal alakítsuk át!

Változó
i:Egész
maxért:TH

Észrevétel:

- A fölösleges maxind változót hagyjuk el!
- Függvénytörzset helyezük a hívás helyére!
- Hozzuk **szinkronba** a ciklus-szerve-zéseket: $i=1..n$.

Ekvivalens
átalakítás

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Programtranszformáció: ciklusok és elágazások összevonása

Észrevétel:

Az összevonás csak így lehetséges:

- ha a maxért megváltozik, akkor db nullázandó,
- a 2. feltételvizsgálat ez esetben igaz lesz, és az 1. max helye feljegyződik.

Ekvivalens átalakítás

maxért:=x[1]; db:=0	
i=1..n	
I	N
x[i]>maxért	
maxért:=x[i]	—
db:=0	
I	N
x[i]=maxért	
db:=db+1	—
maxI[db]:=i	

Változó

i:Egész

maxért:TH

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Programtranszformáció: kizáró feltételű elágazások összevonása

Észrevétel:
A program-
transzformáció
függetlensége
feltétele nem
teljesül, de
ötletnek jó.
Ez esetben az új
maxért-et
elsőként fel is
kell jegyezni.

Ekvivalens
átalakítás

maxért:=x[1]; db:=0	
i=1..n	
$x[i] > \text{maxért}$	$x[i] = \text{maxért}$
maxért:=x[i]	db:=db+1
db:=1	maxI[db]:=i
maxI[db]:=i	

Változó

i:Egész

maxért:TH

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Észrevétel:
A ciklus indítható
2-től is „okos”
inicializálások
után.

Ekvivalens
átalakítás

maxért:=x[1]; db:=1; maxI[db]:=1	
i=2..n	
$x[i] > \text{maxért}$	$x[i] = \text{maxért}$
maxért:=x[i]	db:=db+1
db:=1	maxI[db]:=i
maxI[db]:=i	

Változó
i:Egész
maxért:TH

Eldöntés+megszámolás

Feladat: Van-e egy sorozatban legalább k darab adott tulajdonságú elem?

Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in H[1..n]$

Ki: $\text{van} \in \mathbb{L}$

Sa: $db \in \mathbb{N}$

Ef: $k > 0$

Uf: $db = \text{DARAB}(i=1..n, T(x[i]))$ és $\text{van} = db \geq k$

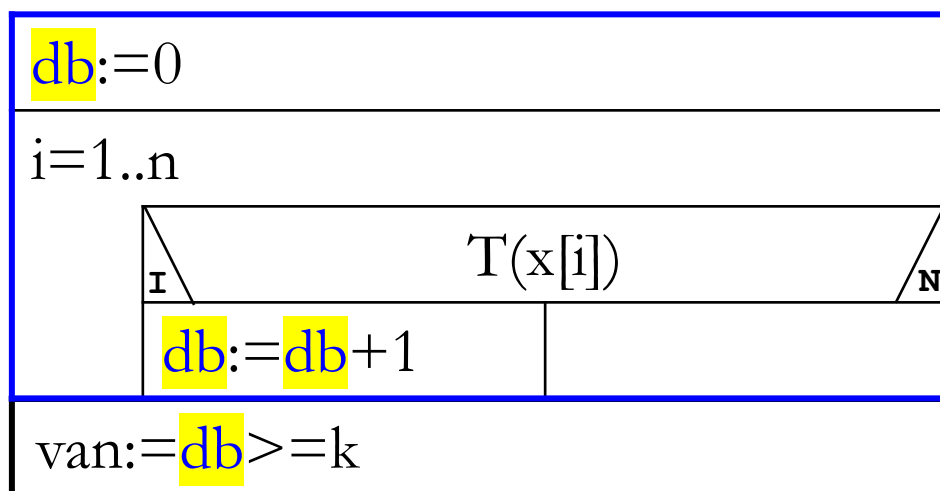
megszámolás

~~eldöntés~~

Eldöntés+megszámolás

Algoritmus:

Uf: $db = \text{DARAB}(i=1..n, T(x[i]))$ és $van = db \geq k$

Változó

i, db : Egész

Észrevétel:

Helyes, de nem hatékony megoldás!

Ha már **találtunk** **K** **darab** adott tulajdonságút, akkor **ne nézzük tovább!**

Eldöntés+megszámolás

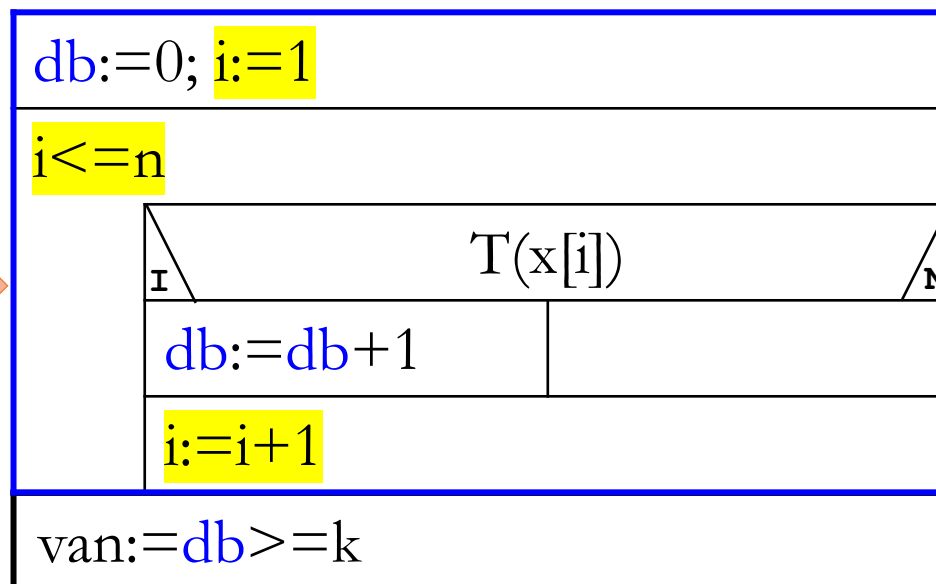
Az algoritmust programtranszformációkkal alakítsuk át!

Észrevétel:

Teremtsünk lehetőséget arra, hogy „időben” kiléphessünk a ciklusból!

Alakítsuk át a számlálós ciklust feltételes ciklussá!

Ekvivalens átalakítás

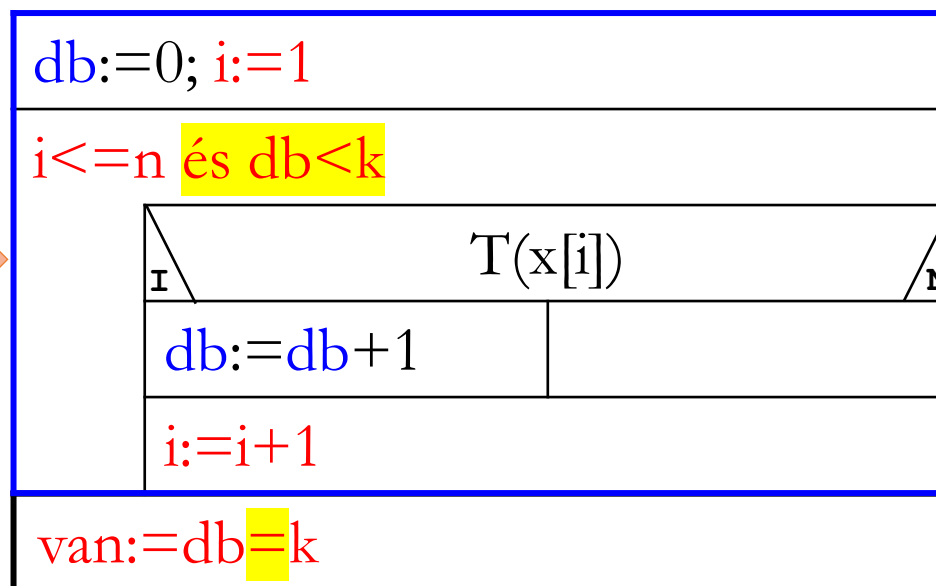

Változó
i,db:Egész

Eldöntés+megszámolás

Észrevétel:
Bővítjük a ciklusfeltételt a kívánttal!

Ekvivalens
átalakítás

Változó
i,db:Egész

Megjegyzés: ehhez „illeszkedő” utófeltétel:

Uf: van=VAN(i=1..n, DARAB(j=1..i, T(x[j])=k).

Igaz, ebből is csak programtranszformációkkal nyerhető a fenti algoritmus.

Összefoglalás

Összefoglalás

- Több programozási minta használata
 - bizonyos feladatok megoldásához több programozási minta használata szükséges
 - ezek egy része, amikor a mintákat egymás után használjuk
 - közbülső segédadatok
 - hatékonyság programtranszformációkkal